

Fouten maken moet!

In gesprek met Willemijn Stockmann, Nt2-docent van het jaar

Bij LES 190

Op 23 en 24 mei vond in Bovendonk de zevende BVNt2-conferentie plaats met als motto: VAN NT2 NAAR NTBREED. Nagenoeg deze hele Les is aan de conferentie gewijd.

Het aanbod was weer – als vanouds – zeer gevarieerd met onder meer veel praktische workshops en proeverijen. In dit nummer van Les vindt u de weerslag daarvan met onder meer Spelletjes in de Nt2klas, Literatuur voor hoogopgeleide Nt2-leerders, Nederlands leren via Skype en Wordposters in de klas. Daarnaast is er in dit nummer aandacht voor uitspraak en intonatie in de vorm van een recensie van NU VERSTA IK JE en een interview met de makers van een uitspraakapp. Ook het vernieuwde inburgerings-examen kwam op de conferentie aan bod; zie daarvoor het artikel van Mirna Pit. Uiteraard waren er ook workshops voor docenten werkzaam in het beroepsonderwijs. Het artikel van Petra Popma over Taalontwikkelend werken in vmbo, mbo en entreeopleiding is daar een voorbeeld van.

En... er is een nieuwe Nt2-docent van het jaar: Willemijn Stockmann. In het interview hiernaast kunt u lezen dat het terrein dat een docent Nt2 beslaat, ook heel breed kan zijn. We verheugen ons alweer op de achtste BVNt2-conferentie. We wensen u veel leesplezier!

Redactie Les

‘Ik weet eigenlijk niet wat ik allemaal moet zeggen’, zegt Willemijn Stockmann terwijl ze iets te drinken inschenkt.

‘Wat moet je zeggen als je een prijs wint? Je dankt het voor een deel aan je collega’s die de moeite nemen om dat voor je te organiseren. En dan in tweede instantie aan de jury die voor je kiest.’

Dit jaar organiseerde de BVNt2 voor de zevende keer de verkiezing NT2-docent van het jaar; de trofee wordt uitgereikt door de naamgever van de bokaal. Deze keer (op 24 mei) was de winnaar Willemijn Stockmann. Ze ontving de bokaal uit handen van de naamgever Jeanne Kurvers.

‘Het is een hele eervolle titel,’ zegt Willemijn Stockmann, ‘en ook heel leuk dat het de Jeanne Kurvers prijs is, puur toeval, maar we hebben veel samengewerkt, van Jeanne heb ik veel geleerd.’

Het heeft meer gevolgen dan je zou denken! Ik krijg veel reacties van mensen die hebben gehoord dat ik de prijs gewonnen heb. Natuurlijk ben ik zelf trots, maar ook mijn collega’s, het ROC en vooral ook mijn cursisten zijn heel blij en trots!’

Quote juryrapport:

‘Ze wordt door haar cursisten op handen gedragen. Een van haar cursisten schrijft: Ze zegt altijd dat we niet bang hoeven te zijn om fouten te maken. Dat heeft me veel rust gegeven en het helpt me om meer te durven. Een andere cursist schrijft: Ze is heel verstandig en ze weet dat we ook werk en familie hebben. Weer een andere cursiste schrijft: Ze is heel belangrijk voor mij. Ik zal haar voor mijn hele leven herinneren.’

‘Bij die verhalen van de cursisten, ja, daar raak ik dan wel emotioneel van. Toen ik dat hoorde, die opmerkingen van de cursisten, ik ben het wel! De dingen die ze zeggen, het klopt wel!’

Ik begin eigenlijk elke nieuwe groep met ‘fouten maken moet!’ Die is niet eens van mijzelf hoor, bij Sprint gebruiken ze dat ook, die hang ik dan aan de muur. Bij mij moet je echt fouten maken, als je dat niet doet, dan maak je het jezelf te gemakkelijk, óf je hoeft niet meer naar school. Ik ben blij als je fouten maakt.’

Kleinere stappen

Kun je bij laaggeletterden en analfabeten ook duidelijk maken dat ze fouten mogen maken?

‘Ja, dat kan zeker. Je hebt bij laaggeletterden, misschien nog wel meer dan bij andere groepen, zoveel niveauverschil. Voor de een is het woord goed, voor de ander is de zin goed. Maar als je het woord eenmaal kunt, moet je wel door naar die zin. Je moet voor iedereen een uitdaging

zoeken en verwachtingen hebben. Eigenlijk maakt het heel weinig uit of je nou met laaggeletterden of met hogeropgeleiden werkt, het enige verschil is het tempo. Je moet de stappen kennen, je moet veel kleinere passen maken.

Ik zorg in de les ook dat de structuur zo is dat de cursisten het zelf kunnen doen, dat ze zulke kleine stappen zetten dat ze het zelf kunnen doen. Het wordt effectief als de cursist ziet wat hij gedaan heeft, wat hij kan en nog moet leren.

Ik confronteer hen ook met hun fouten bij het teruggeven van materiaal. Je hebt ook docenten die daar problemen mee hebben, die alleen maar werken vanuit complimenten. Maar een goede feedback kan ook zijn dat je ziet dat je fouten maakt, als je dan maar weet dat het goed is dat je dat aan het proberen bent. Fouten maken hoort bij een leerproces. Als de cursisten dat echt beseffen, wordt er ook nooit meer gelachen om een fout. Bijna nooit meer en als dat wel gebeurt, word ik boos.'

Je werkt veel met analfabeten; ook zij moeten naar het inburgeringsniveau (A2); is dat haalbaar?

'Voor deze groep is het inburgeringsniveau niet altijd haalbaar. Ik vind wel dat je recht hebt op onderwijs, er is een hoop te leren en je kunt op jouw manier het maximale eruit halen. Maar A2 is niet altijd haalbaar. In veel gevallen zie je dat aan het begin al.

Wat ik schrijnend vind, is dat mensen dan met een enorme lening blijven zitten. In veel gevallen wordt die lening door de instelling aangevraagd en hebben de cursisten het nauwelijks in de gaten. Ze hebben straks wel een schuld als ze niet geslaagd zijn.' Willemijn zucht.

'Terwijl we eigenlijk weten dat het niet te halen is voor sommigen. Ik vind wel dat ze les moeten hebben. Kunnen we met zijn allen niet iets verzinnen dat ze wel les kunnen hebben, maar dat ze vrijstellingen krijgen?'

Nt2-breed

In het juryrapport wordt ook jouw ontwikkeling van Nt2 naar NT-breed genoemd; is dat een bewuste keuze geweest?

'Alles is toeval. Dingen komen op mijn pad en dan boeit het of niet. Op enig moment ben ik naar het mbo doorgeschoven en daar ben ik projectleider geworden van taalbeleid en van daaruit weer in de vaststellingscommissie van het landelijk examen Nederlands.'

Willemijn heeft een indrukwekkend cv en ook nu doet ze nog erg veel verschillende dingen.

'Ik blijf altijd heel graag lesgeven. Dat is wel een bewuste keuze! Dingen lopen zoals ze lopen, maar het is wel een bewuste keuze dat ik niet alleen maar op de tweede lijn ben gaan werken. Dat ik altijd gekozen heb voor het onderwijs zelf ook. Ik heb altijd met mijn voeten in de klei wil-

len staan, dat vind ik nog steeds heerlijk. Het geeft ook energie hoor, lesgeven!'

Merk jij ook veel verschil in docentschap vroeger en nu? Je geeft nu al zo'n veertig jaar les.

'Jaja, natuurlijk, in het docentschap, maar ook bij mij persoonlijk!'

Ik heb eerst in het vormingswerk voor vrouwen gezeten, daar was niet het lezen en schrijven van belang, maar je vormen en emanciperen. Vandaaruit ben ik naar de Open School gegaan, dat werd meer leren, meer al cursussen. Hier in Tilburg is toen de Kierschool opgericht, dat waren de anderstaligen, daar gaf ik mijn eerste echte Nt2-les.

De eerste les kwam er een collega meekijken om mij te supporten, te helpen en na te bespreken. Ik gaf een woordenschatles. In de nabespreking meldde de collega mij dat ik wel meteen de lidwoorden aan moest bieden. Dat had ik toen echt nog helemaal niet in de gaten. Zo groen was ik nog.

Ik heb me ook beziggehouden met het eerste project Nieuwkomers; er waren in 1990 twee pilotprojecten, één in Den Haag en één hier in Tilburg. Wij werden vanuit het ministerie van WVC begeleid door Wim Coumou; hij was erg bezig met het toepassen, het functionele taalonderwijs. Dat toepassen van wat je leert, dat heb ik wel van hem.

En, dat was heel erg grappig, ik kreeg van hem een mailtje, drie dagen geleden. Hij had achterop de Les gelezen dat ik Nt2-docent van het jaar was geworden.

De verantwoordelijkheid voor het leren ligt nu meer bij de cursist

Ontwikkelingen

Ik heb natuurlijk alle ontwikkelingen wel meegemaakt; er waren toen nog maar een paar methodes, we zijn alles maar gaan ontwikkelen. Het ging gelukkig al snel van minder grammatica naar meer toepassen, meer gericht op de communicatie.

Er was toen ook geen opleiding tot Nt2-docent, we moesten het met het vak samen uitvinden. Je leert van je eigen en elkaars fouten. Ik weet nog wel dat ik een keer bezig was met een les over postcodes. Die ging helemaal niet goed, mijn cursisten snaptten er niets van. Ik heb toen ontdekt dat je ook dan gewoon door moet, iets kunt overslaan en het later weer kunt oppakken. Dat geef je dan ook meteen in je team weer door.

We hebben samen het vak moeten uitvinden en dat hebben we ook gedaan. Er bestaan nu prachtige handboeken en het vak wordt op hogescholen en universiteiten aangeboden.

Ik denk dat de Nt2-docent nu toch wat beter geschoold is. Het hart en de warmte voor de cursist zijn altijd gebleven; ik zie nog steeds mensen daarin doorslaan, die alles maar goedvinden en zich helemaal uit de naad werken terwijl ze niks verwachten van de cursisten. Maar dat is wel grotendeels verdwenen. De verantwoordelijkheid voor het leren ligt nu meer bij de cursist.

De docenten zijn tegenwoordig echt vakinhoudelijk en didactisch verantwoord bezig. Het is niet meer een hobbyisme en maar uitproberen.'

Hoe werk jij zelf aan jouw ontwikkeling als docent?

'In teams hebben we altijd veel aan scholing en intervisie gedaan. We gaan nog steeds bij elkaar op bezoek, dan krijg je weer feedback. Ik ben op enig moment ook weer gaan studeren, omdat ik mij inhoudelijk meer wilde ontwikkelen.

De didactiek, dat is denk ik ook aangeboren. Ik heb het wel heel erg van nature dat ik mensen in hun waarde laat, dat ze het fijn vinden om bij mij te leren. En natuurlijk heb ik ook trainingen gedaan; ik lees er veel over, ik lees Les, de vakliteratuur.

Ik heb inmiddels natuurlijk een enorme mouw waar ik uit kan schudden in verschillende situaties.

Maar er gaat nog steeds geen les voorbij die ik niet voorbereid heb. Soms heb je ook lessen die niet goed gaan. Niet vaak gelukkig. Maar het overkomt me nog wel een of twee keer per jaar dat ik denk: dat had beter gekund. Soms heb je lessen die zijn echt top! Die komen gelukkig vaker voor.'

Wat is je belangrijkste advies? Wat zou je andere (startende) docenten mee willen geven?

'Dat de cursist de taal kan toepassen vanaf het begin. Wanneer je nog niet kunt lezen, maar de tekening van je naam kunt herkennen, dan is dat al een heel mooi moment. Dat is heel klein, maar dat is wel toepasbaar. Ik was eens met een Chinese cursist die opeens voor het eerst het naambordje

kon lezen van de straat waarin hij woonde; dat was een bijzonder moment.

En het zijn volwassenen met wie we werken; dat maakt dat je ook van elkaar leert. Werk met respect voor je leerlingen, zie wat ze doen en zeg er iets van als ze niets doen.

De didactiek is erg belangrijk, je moet geen stappen overslaan. Er is een groot scala aan didactische werkvormen, je kunt dingen op meerdere manieren uitleggen. Het is belangrijk dat je verschillende aanpakken kiest in een groep.

Iedere docent doet het anders, het gaat erom dat de stof overkomt. Daarom vind ik het trouwens wel heel erg fijn om met zijn tweeën een groep te doen. Je kijkt allebei op een andere manier naar de leerlingen. Verschillende manieren van doen en werken zijn ook prettig voor de cursisten. Meerdere docenten hebben ook meerdere manieren van werken. Ik geloof niet dat er één juiste manier is. Er zijn zoveel docenten die allemaal prachtige dingen in hun klassen doen!'

Barbara Klomp

Correspondentie: roelantslied@gmail.com

